

DEMOGRAFİK DEĞİŞİMLER DOĞRULTUSUNDA DİNİ KUTUPLAŞMA VE SİYASİ ETKİSİ

AVİM

Pew Araştırma Merkezinin yapmış olduğu araştırmaya göre, 2050 yılında dünyanın demografik yapısı günümüze oranla oldukça değişiklik gösterecektir. Yapılan araştırma, kendini hiçbir dini grubun içinde sınıflandırmayan insan sayısının diğer gruplara oranla azalacağı, Müslüman ve Hristiyan sayısının ise neredeyse eşitleneceği görüşündedir.[1] Bu sebeple şayet, demografik değişimler tahmin edildiği şekilde ilerlerse, 2050 yılına gelindiğinde dünyada baskın din olarak Hristiyanlığın ve Müslümanlığın olduğu çift kutuplu bir düzen olacaktır.

Bu demografik değişimler doğrultusunda, özellikle Hristiyan din adamlarının yaptıkları açıklamalar, bu olası değişimin Hristiyan dünyasını kendi içinde birleşmeye ve gerek tarihi gerek siyasi olarak birçok konuda ortak hareket etmeye yönelttiğini göstermektedir. Bir başka deyişle, bu değişen demografi karşısında Hristiyan dünyası kendi arasında dayanışma ve bütünleşme arayışı içine girmiştir. Bunun en son ve somut örneklerinden biri, Ortodoks kiliselerinin aralarındaki tartışmaları bir kenara koyabilmesi sonucu, en son 843 yılında İznikte toplanan Ortodoks konsilinin geçtiğimiz haftalarda Giritte toplanmış olmasıdır. Pek çok dini doktrin tartışmalarının yanında, bu toplantıda Hristiyan dünyasının birleşmeye gitmesinin gereği ve önemi vurgulanmıştır. Bazı anlaşmazlıklar sebebiyle kendisi toplantıya katılmamış olsa da, Rus Ortodoks Kilisesinin ruhani liderleri Patrik Kirilin *Bu toplantı ayrımcılık olmaksızın bütün kiliseleri birleştirecek olan rahipler meclisi için bir hazırlıktır*[2] beyanatı bu konsilin önemine dikkat çekmektedir.

Bir başka işbirliği sinyali, yüz yıllardır birbirlerinden ayrı olan Roma Katolik Kilisesi ile önde gelen bir Ortodoks kilisesi olan Rus Ortodoks Kilisesinin ruhani liderleri Papa Fransuva ve Patrik Kirilin bir araya gelmesidir. Yapılan bu toplantı sonrası, iki dini liderin sözleriyle *Dindaşlar olarak bir araya gelerek, dünya üzerinde yaşayan Hristiyan halkların çekmiş oldukları sıkıntılar ve insanlığın geleceği hakkındaki can alıcı konular*[3] ele alınmıştır. Bir başka deyişle, bu toplantı sonrasında iki lider ortak bir bildiri ile hem günümüz siyasetini değerlendirerek farklı coğrafyalarda yaşayan Hristiyan azınlıkların çektiği sıkıntılara dikkat çekmiş, hem de yüz yıllardır fikir ayrılıkları yaşayan bu iki önemli kilisenin belli başlı konularda ortak hareket etmesine karar vermiştir. Tüm bunlara ek olarak, bu bildiri *insani zaafların ve günahların sebep olduğu [Hristiyan] birliğinin yitirilışinden ötürü hissedilen kederden* bahsedilerek, Hristiyanlar arasında dayanışmanın gerekliliği ve önemi vurgulanmıştır. Özetleyecek olursak, iki dini liderin yapmış olduğu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, yüz yıllardır birbiri ile ayrı düşen Hristiyan dünyası birleşmeye

çalışmaktadır.

Ayrıca iki lider arasında gerçekleştirilen bu toplantının yanında, Roma Katolik Kilisesinin ruhani lideri Papa Fransuva, göreve geldiğinden beri, kendi düşüncesine göre sorunlar ve kötülüklerle baş edemeyen Hristiyan dünyasını birleştirmeye yönelik farklı çalışmalar da yapmaktadır. Örneğin, Papa Fransuvanın 24-26 Haziran tarihleri arasında Ermenistana yapmış olduğu ziyaret bu bağlamda oldukça önemlidir, çünkü Papa Fransuva Ermenistan ziyareti sırasında ekümenizmi sağlama isteği doğrultusunda Ermeni Apolistik Kilisesinin ruhani lideri ile birlikte ortak açıklamalar yapmıştır. Yapılan açıklamaya göre, iki lider de Hristiyan dünyasında bazı bölünmeler olmasına rağmen dindaşlar olarak iki kilise arasındaki ilişkilerin giderek geliştirileceği ve sonrasında da tam anlamı ile bir ortaklığa gidileceği yönünde beyanatta bulunmuştur.[4] Yakın geçmişte Papa Fransuvanın İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesinin ruhani lideri I. Bartholomeosla yaptığı görüşmede de benzer dayanışma mesajları verilmiştir.

Dünyanın en büyük Hristiyan kiliseler birliği olan ve Roma Katolik Kilisesinin de gözlemci olarak katıldığı Dünya Kiliseler Konseyinin ise zaten kuruluş amacı ekümenizmi (Hristiyan dayanışması ve birliği) sağlamaktır. Yaptıkları tüm çalışmalar, Hristiyan kiliseler arasında daha etkin işbirliğine sağlamaya ve aralarındaki anlaşmazlıkları gidermeye yöneliktir.

Tüm bunlar, Hristiyan dünyasının aralarındaki ayrılığa son vermek adına birleşme çalışmalarına yöneldiğini göstermektedir. Bu birleşmenin ana hedefi, 2050 yılına gelindiğinde Hristiyan dünyasının tek bir blok halinde hareket etmesinin zeminini hazırlayabilmektir. Günümüzde sayısal olarak en fazla nüfusa sahip olan Hristiyanlığın yüz yıllardır kendi içinde süren ayrılığa dur demek üzere girişimlere hız vermesinde kuşkusuz 2050 yılı demografik gelişmeler öngörüsü rol oynamaktadır. Ancak, karşılıklı çıkarlar doğrultusunda yapılan bazı açıklamalar, bir yandan da güncel siyasete olan etkisi bakımından tartışmaya sebebiyet verebilecek niteliktedir. Bunun önemli bir örneği Türkiye ile ilgidir. Ekümenizm doğrultusunda Hristiyan dünyası ezilen halklar ve birleşmenin gerekliliği ve öneminden bahsederken, tercih edilen yöntemlerden bir tanesi maalesef Türkiyeyi adeta taciz yönünde gelişmiştir. Çeşitli kiliseler ve birlikleri 1915 olayları ile ilgili olan soykırım söylemlerine sorgusuz sualsiz başvurur hale gelmiştir. Bu konuda en çarpıcı faaliyetler Papa Fransuva ve Dünya Kiliseler Konseyine aittir. Dünya Kiliseler Konseyi 1915 olayları ile ilgili soykırım söylemini öne çıkaran beyanatlar yayınlamıştır. Beyanatların bir tanesinde, Dünya Kiliseler konseyi 1915 olayları için soykırım kelimesinin kullanılmasını doğru bulduğunu ve Ermenileri bu doğrultuda destekleyeceğini vurgulamıştır. Ayrıca, Dünya Kiliseler Konseyi, *1983 yılından bu yana sözde Ermeni soykırımının tanınması ve tanıtılması için çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve Perinçek-İsviçre davasının sonucu ile ilgili hoşnutsuzluğunu* da dile getirmiştir.[5] Dünya Kiliseler Konseyinin açıklamalarının yanında Papa Fransuva da yaptığı çeşitli açıklamalarla soykırım söyleminin ortaya attığı yanlış bilgileri ve klişelerini çeşitli şekillerde tekrarlayarak bu konuda adeta propaganda yapmıştır. Buna karşılık olarak Ermeni Apostolik Kilisesi yetkilileri de farklı mezheplere ait olmalarına rağmen, Papa Fransuvayı sevdiklerini ve desteklediklerini açık bir şekilde ifade etmiştir.[6] Buradaki önemli durum, Hristiyanların aralarındaki yüz yıllardır süren bu ayrılığa dur demek ve tüm inananları birleştirmek doğrultusunda yaptıkları çalışmaların ve tarihi ve siyasi açıklamaların bir kısmı, Müslümanlar, özellikle de Türkler açısından gerek

Avrupada gerek de dünyanın farklı yerlerinde ön yargıya sebebiyet verebilecek niteliktedir.

Özetleyecek olursak, küresel demografik değişimler Pew Araştırma Merkezinin ön gördüğü şekilde ilerlerse, 2050 yılında dünyadaki Müslüman ve Hristiyan sayısı neredeyse eşitlenecektir. Bu bağlamda, hem aralarındaki ayrılığı gidermek, hem de bu demografik değişim doğrultusunda birleşmek için işbirliği yapmak adına Hristiyan dünyası çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu durum Hristiyan dünyası için olumlu bir gelişme olsa da, yapılan bazı siyasi ve tarihi açıklamalar ne yazık ki tek taraflı olduğu için yanlış anlaşılmalara ve ön yargılara sebebiyet verecek niteliktedir. Bu durumu daha ayrıntılı bir şekilde ifade edecek olursak, Hristiyan dünyası hem birleşme gayesi, hem de aynı dini inanca ait olmanın gereği olarak elbette ki dünya üzerinde yaşayan Hristiyanların, hem geçmiş hem de günümüzde yaşamış oldukları sıkıntılara değinmesi, bunları çözmeye çalışması anlaşılabilir davranışlardır. Buradaki sorun, Hristiyanların yaşadıkları sorunları aktarılırken Müslümanların geçmişte ve günümüzde yaşadıkları sorunlara değinilmemesi, hatta görmezden gelinmesidir. Özellikle de 1915 olayları bu konuda verilebilecek örneklerden birisidir, çünkü gerek Papa Fransuva gerek Dünya Kiliseler Konseyi, Ermenilerin çekmiş oldukları acılara değinirken, o dönem aynı koşullarda Müslümanların da acı çektikleri ve çok ciddi oranlarda hayatlarını kaybettiklerini aynı şekilde vurgulamamaktadır. Ne yazık ki bu tutum da dünyada, özellikle de Avrupa ülkelerinde Türk ve Müslümanlara karşı olan ön yargıyı ve umursamazlığı artırmaktadır. Ayrıca, çağdaş insanlık değerlerini Hristiyanlıkla özdeşleştirme gayreti içinde olan Hristiyan kiliselerin, laikliği de dışlayan öğretileri ve Müslümanlığa karşı gelişen karşıtlığa karşı çıkmak bir yana, bundan nemalanma izlenimi vermeleri gelecek için iyimserlik yaratmamaktadır.

*Resim: bbc.co.uk

[1] Pew Research Center, The Future Of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050.

[2] *BBC News*, Orthodox Churches Council Opens On Crete Despite Russias Absence, <http://www.bbc.com/news/world-europe-36569416>

[3] Mehmet Oğuzhan Tulun, Papa Fransuva Ve Patrik Kirilin Ortak Bildirisi ile ilgili Bir Değerlendirme, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/PAPA-FRANSUVA-VE-PATRIK-KIRIL-IN-ORTAK-BILDIRISI-ILE-ILGILI-BIR-DEGERLENDIRME>

[4] Mehmet Oğuzhan Tulun, Papa Fransuva Ve Patrik Kirilin Ortak Bildirisi ile ilgili Bir Değerlendirme.

[5] Mehmet Oğuzhan Tulun, Ermeni Sorunu Kilise Tarafından Dini ve Etnik Düşmanlığı

Körüklemeye Alet Ediliyor, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENI-SORUNU-KILISE-TARAFINDAN-DINI-VE-ETNIK-DUSMANLIGI-KORUKLEMEYE-ALET-EDILIYOR>

[6] Oliver Maskan, *ACN News*, We Armenians, no matter whether Catholic or Orthodox, love the pope, <http://members4.boardhost.com/acnaus/msg/1465183780.html>

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "DEMOGRAFİK DEĞİŞİMLER DOĞRULTUSUNDA DİNİ KUTUPLAŞMA VE SİYASİ ETKİSİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 44. Temmuz 15. Erişim Haziran 25, 2026. <https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/DEMOGRAFİK-DEĞİŞİMLER-DOĞRULTUSUNDA-DİNİ-KUTUPLAŞMA-VE-SİYASİ-ETKİSİ>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır